

PLAVOKE

Autor: Mate Puljak

1.lipanj 2020.

Dolazim iz loze plavookih po majčinoj, tj. bakinoj strani. Moja baka je bila rodom „s Lovreća“, iz plemena Bekavac-Galinović. Kada smo jednom bili na nekoj sahrani, negdje tamo 2001.-2002., nisam mogao vjerovati što vidim. Svi daljnji rođaci su bili plavooki. Kako to inače biva, mnoge od njih nisam znao. U to je vrijeme bilo još starih ljudi koji su čuvali drevne predaje. Tako sam snimio i one o plavookim ženama koje su, s nekom davnom i drevnom vojskom, došle „od istoka“. Donijele su novu kulturu, novi jezik i novu boju kose i očiju. Bilo je to, naravno, u vrijeme Turaka. A kad bi drugo bilo...

USMENE NARODNE PREDAJE BEKAVACA-GALINOVIĆA

(Pričali pokojni: Marko, Mara, Kata, Kata, Petar, Ivan, Mate i Ana)

PLAVOOKE

„Stari su pričali o vrimenu kada su svi imali smeđe oči, a unda su se naši vojnici vratili sa dalekih ratišta i doveli plavooke. Bile su to žene duge plave kose, plavih očiju, dosta reka' bi nježnije od naših kamenjarki. Bile su bolje matere, to se uvik naglašavalo, jel...Stalno su se prale i kupale, i uvik bi vonjale po saplunčićima. Važno je da u to vrime nisu imale dlake na sebi ko naše. Bile su ili golopuzaste ili sa žutin dlakan. Naše su bile grezije, reklo bi se. Nisu bile ko one. Imale su jezik, a naš u to vrime nije bio ovaj kojim sada pričamo. Te plavooke su donile svoj jezik. I učile su dicu svom jeziku. Unda su dica pričala materinji. Mi smo od loze ti divojaka koje su se znale i potpisati. Tamo odakle su one došle, bila je velika koltura. U 'no vrime najveće carstvo na svitu. Od nji nan je ostalo puno toga, fala Bogu i ovaj hrvatski naš jezik. Profesor bi reka da su one bile iz Irana. A on je zna. Bijo je čovik pismen, arheolog i povjesničar. Najveći odavde. On im je uša u trag. A došle su starin, najstarijin, puten koji je vodio priko Imockog ,Posušja i Foče u Grčku i Tursku.“

40 PLAVOOKIH

„Bilo je to davno...Ko to može i znati. Pričalo se da je dovedeno 40 plavooki' žena i da je to bio uzrok velikog nereda. Neki su imali po nekoliko žena. One nisu bile zarobljenice. I najviše ti žena došlo je u Imocku krajinu. Znalo se od pantivika, odavlen su najbolji borci bili. Nakon služenja najvećem turskon kralju doveli su iz Stare Turske žene za nagradu. Bile su tako lipe da su naši gubili glavu za njima. Od nji' ostade jezik i svako dobro u ponašanju.“

DRŽALE DO SVOGA

„Ma je, znan i ja za te plavojke, to mi je pok. baba pričala da smo mi odote loze. To su ti žene bile da su se volile...znaš šta...Naše su isto bile odotoga...Ali naše su se znale otimat. Za te plavojke bi rekli da su mogle leć pod svakog i u svaka doba. Nisu bile lude i živčane ko naše. Kad su došle, brzo su izrodile dicu. Ta su dica govorila njiov jezik. Držala su do materinji običaja i domovine. A nigdar se te žene nisu navikle na naše običaje. Je boga Jokina...To je držalo do svoga ko Bosanke što su držale. Znan da su došle od istoka, priko Posušja.“

NEMORALNE

„Ma reći će tebi tvoja Ana. To su bile kurve. Eto šta ti je to bilo. I danas su svi plavi očiju kurvari, i žene kurve. Ja vala mome Bogu nisan odavden, ali muž mi je bijo plavi očiju, pokoj mu duši, volijo je gledati ženske. I ti si mi malo na tu bandu. A? Nego...pusti to moj! U von ti narodu ima svega, svačije krvi, da dragi Bog to razoputit nemore.“

DOBRE MATERE

„Ja samo znan šta san čula od stari, da su to bile fine žene koje nisu rađale bez po muke ko naše i da su držale do dice, dica da su bila čista i da su trljale masti na pluća dicit i mazali dicit zelenin. Naše žene su bile jače životon, ali su bile zaostale, a dica su umirala. Nije to

tako prija bilo... dok smo imali svoga kralja. Kašnje bi od desetero troje priživi. Ali bi bili ko krik (izdržljivi). Čim bi proodali sami bi se snalazili. Ako bi koji pa', reklo bi im se: Dođi, dignit ću te! Plavojke nisu bile take, one bi poletile, digle dicu, ljubile im ranu. Eto, odatlen nama da poljubimo unučadi di se udaru. A naše ko naše, niti j..., niti kući vodi. I dan danas su take. Zato baka voli kad vidi nevistu plavi očiju. Ja san rekla svom sinu, ništa ne gledaj nego oči. Ni šta ima, ni ko je. Kad ima plave oči, ona će učiti i naučit. Ko će slomit onu sa kafenin očima, Gospu ti ljubin. A još gore onu sa zmijskin, di boju ne raspoznaš jel kafena ili svitlo kafena, ili zelenkasto kafena. Od toga ća dalje."

POGREBNI OBIČAJ

„Kad? Pa kad nego prije Isusa?! To su bile žene koje su rađale dugo, do kasno. Nadživile bi muževe. Ali, nijedna se ne bi udala jopet. A naše su se udavale čin bi ožalovale. Oni su imali čudne običaje, da se pokopaju u polje, onoliko duboko koliko su bile visoke. To pamtin. Jerbo se našlo grobova na toj dubini. Kopali su ljudi. Ima i u Čaljkušićin. Običaj je bio da se u ruku stavi korijen neke zeleni. To znam jer bi se stare žene šprdale, da im stavi križ a ne smrdelj...imala je biljka ime smrdelj a mirisala je. To su naše od ljubomore zvale smrdelj. A stavljala se radi zli duova koje mrca čekaju na putu do onoga života. Onaj ko bi nosio smrdelj proša' bi bez problema."

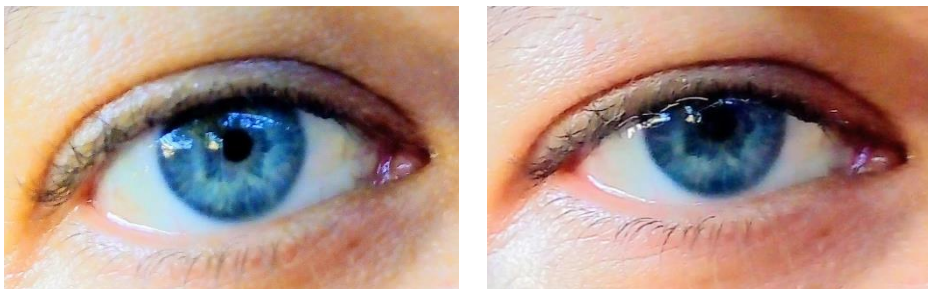
DOŠLE SA ZADATKOM

„Momci nisu gledali naše cure kad su te došle. Unda su se naše tile obračunati šnjiman. Ali ...jedna bila za sve, svi za jednu...Izvadile ove noževe. A ti se noževi kalili lipon tamon, negdi...Ja mislin, a zanimalo me je to pa san pita naše stare...Da su one došle ovden sa nekim zadatkon. Pitaj Boga kojim.(...) Tako sam čujo...Ja mislin, laga' ću te, ali da je naman falilo muški, pa su dovedene da rađaju. Da se nacija rekupera.Jerbo su bili veliki ratovi i izginulo dosta mladosti.

Poslane su garant, Bog te pomoga. Jer, ako su mogle isukat nože protiv žena, mogli su i protiv muževa. Mogle su pobit celo selo na spavanju... Gospu ti ljubim...Nije li tako?"

UROKLJIVE OČI

„Znan to s plavojkama...Ali, pazi ovo sad: urokljivo oko je samo plavo oko. To je moja mater govorila. Samo onaj s plavim okom može ureć. Vidiš da i ti imaš čudne oči Boga ti, čas ti svitlo plave, čas tamnije. Kako to? Ni ti ne znaš jer ti je to pobro moj jače od tebe. Ja evo isto imam plave, ali bogati ne minjaju mi boju ko tebi. To otiđi pa pitaj koga ko se razumi. Možda si ima bliznaca koji je umro u materi ti, a da ne znate ni ti ni ona. Nego, aj ti polako...Iman ja posla...Pa naiđi neku od nedilja za doć. I ponesi mi duvana.“

*Oči mijenjaju boju ovisno o izloženosti svjetlu. Moje desno oko na suncu i u hladu. Praznovjernim ljudima ne treba mnogo. Da sam živio u srednjem vijeku, kleristi bi me spalili nakon prijave zavidnog susjeda ili prvog rođaka. Mnogo je nevinih ljudi izgubilo svoje živote zbog praznovjerja. U tim vremenima kleristima je ovladao Sotona i proizveo masovnu histeriju koja je dovela do smrti na desetke tisuća nevinih žena i djevojčica.

Mnoge predaje, od Cetine do Neretve, spominju vještice i višćune; kako ih prepoznati i kako ih uništiti. Nestankom starog svijeta, zamrijelo je i to praznovjerje.

DODATAK

PREDAJA O NARODU S MORA

pok. Marinko Puljak Pilipov

„Pričali su stari kako su došli brodovi plavookih i plavokosih. Propustili su ih priko Vrgorca u Bosnu i tamo su se nastanili di niko nije tijo. To su bili oni kojima je zemlja propala u more. Od njizi su u Bosni ostale plave oči. Kako smo mi i Bosna uvek bili jedno tilo, tako su se mišali sa Hrvatima. Unda nije bilo Srba. Oni su bili iza Drine. Dio je oša u Tursku, dio u Dalmaciju, tako da su u Bosni nestali. Najviše su ih Turci odveli u janjičare. I kod nas su birali dicu plavi' očiju.“

*Tradicionalna turska amajlija protiv zlih pogleda i urokljivih očiju jest „plavo oko“. Zašto baš plavo oko u „kulturi“ smeđih očiju?

ZAKLJUČAK

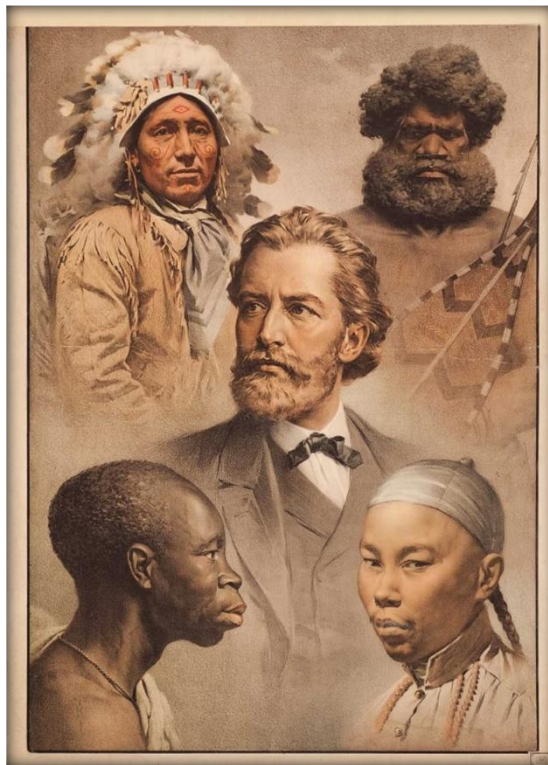
Iz predaja se vidi da je upravo po ženskoj liniji došla plava boja očiju. Strankinje su donijele svoj jezik i svoju kulturu. Možda se radi o predaji koja pamti način na koji je stigao slavenski jezik. Majke su učile djecu njihov jezik. Jasno je da su se postavile kao genetski superiornija rasa, te su „nosile hlače“ u kući. Muški su plaćali cijenu te ljepote. Tko ne bi? Ta nova kultura stopila se s domorodačkom i nadvladala je. Vjerojatno i podigla potomstvo. Sve je, naravno, išlo preko kreveta. Taj postulat se nije mnogo promijenio niti danas. Seks je i dalje moćno oruđe i oružje. Mudra žena zna kako zadržati i vladati muškarcem jer smo mi primitivnija vrsta. Nekada je ilirska kultura bila okrenuta ženi, majci, Velikoj Boginji...Utjecaj Grka na Ilire donio je mnoge izmjene. Uvijek smo lako prihvaćali tuđe, pa evo i danas kada nas guraju u neprirodnu vezu s Evropom.

Dakle, plavuše stare loze plemena Bekavac-Galinović, bile su nježne i dobre majke za razliku od ovih koje su bile autohtone. Iz predaja bi se dalo zaključiti da su bile kompletne osobe, privržene majke i vrsne domaćice, te napose obrazovane i pismene žene. Odakle su stigle, možda bi dokazala istraživanja gena njihovih potomaka.

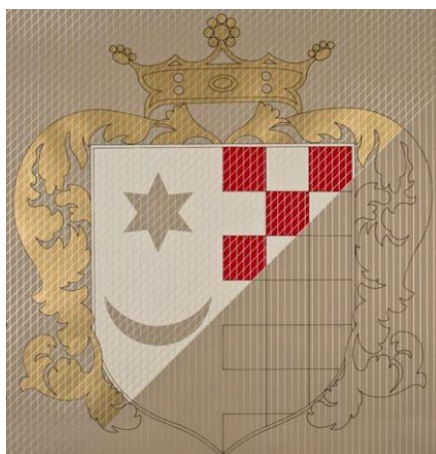
Znanstvenici smatraju da su plave oči veoma mlade. Prije 10 000 godina dogodila se genetska mutacija u području Crnoga mora. Neki smatraju da je ista počela na Balkanu. Nedavno su dokazali da je za plave oči odgovorna mutacija HERC2 (kromosom 15) koja uzrokuje utišavanje ekspresije OCA2 gena koji određuje količinu smeđeg pigmenta melanina. Smatra se da, u današnje vrijeme, samo 8% svjetske populacije ima plave oči, dok je zelena boja očiju još i rjeđa.

Postoji li mogućnost da je plavu boju oka uzrokovala prilagodba jednoga dijela preživjelog stanovništva na uvjete koji su vladali vrijeme i nakon biblijskog općeg potopa? Imaju li s tim veze događaji vezani uz Atlantidu i Lemuriju ili je nešto drugo po srijedi, nešto o čemu uistinu moramo početi razmišljati u kontekstu rasa i različitosti.

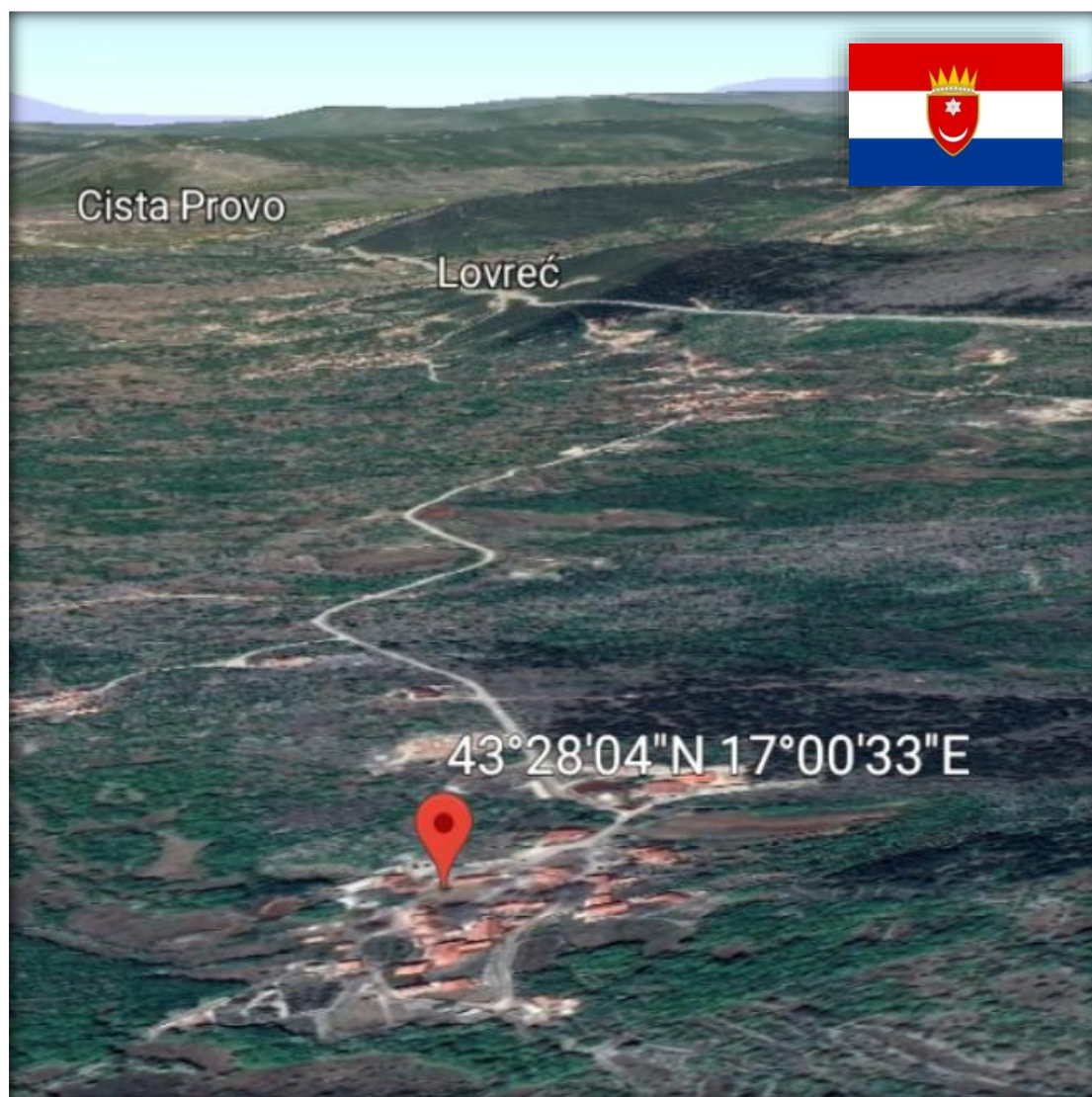
Predstavlja li svaka pojedina rasa jednog od drevnih došljaka i kolonizatora planeta Zemlja? Jesmo li mi ti vanzemaljci koje stalno tražimo?

Plave oči su predajno vezane uz zvijezdu s ilirskog grba.
Podatak mi je 2015. dao književnik pok. Mirko Vidović.

*Bekavci- Galinovići postavljeni na savršenoj liniji Posušje- Foča u skladu s narodnim predajama o smjeru dolaska plavookih žena. Ostaje pitanje odakle su stigle u Foču.

Naslovna slika:

www.kurdistan.worldpress.com